

वनवासीतिस्स

आनन्दसेठ

व

चू

ल

ए

क

सा

ट

क

ब्रा

ह्म

ण

या

बा

खं

अनुवादिका

अनागारिका सुशीला

“परियत्ति सद्धम्म कोविद”

वनवासीतिस्स

आनन्दसेठ

व

चूलएकसाटक ब्राह्मण्या बाखं

अनुवादिका

अनागारिका सुशीला

“परियत्ति सद्धम्म कोविद”

प्रकाशिका :

हिरादेवी उपासिका

थँहिटी, क्वावाहा

काठमाडौं ।

नेपाल संम्वत ११०३

बुद्ध संम्वत २५२६

विक्रम संम्वत २०४०

ईस्वी. १९८३

प्रथम संस्करण १०००

Dhamma Digital

थाकू :

शाक्य प्रेस,

ओम्बहाल, जोरगणेश

काठमाडौं, नेपाल ।

फोन नं १३६०४

जिगु खँ

श्रद्धालु पाठक वर्गपिनि न्होने वनवासीतिस्स श्राम-
णेर, आनन्द सेंठ व चूल एकसाटक ब्राह्मणया जीवनी घम्मपद
अटुकया पालि नेपाल भाषाय अनुवाद याना व्वय् दुगु हर्षया
खँ खः ।

प्रस्तुत् सफुति दानयागु महत्व क्यना च्वंगु दु । दान
बीगु सामग्री थःके मदबले दान याये मफुसां लिपा दइवले
याये ज्यु, दानया फल महान जू घैगु खँ वनवासीतिस्स
श्रामणेरया जीवनी क्यना च्वंगु दु । दानादि कुशल चित्त
उत्पन्न जुइ साथं हे दानयात धाःसा उकिया फल अप्पो
दइ घैगु खँ चूलएकसाटक ब्राह्मणया कारणे बुद्धं कना
बिज्यात । त्याग चित्त घैगु भ्या भञ्जिता हे उत्पन्न मयासे
कजुस जुल धाःसा छु जुइ घैगु खँ आनन्द सेंठयागु जीवनी
स्पष्ट रूपं क्यना च्वन । थुकथं त्याग चित्त व मात्सर्य चित्तया
फलयात अःपुक हे स्पष्ट रूपं थुइका काये फइगु थुपि निपु
स्वपु बाखँ अनुवाद यायेगु न्हापांसिं हे मर्ता दुगु खः । तर
थःके पालि भाषाया बांलाक ज्ञान मदुगु लिसें भाषा संशोधन
याना बीपि, व प्रकाशन याना बीपि चूमलागुलि न मने च्वंगु
खँ मने तु लाना च्वन ।

(ख)

थुगु सफू अनुवादया ज्याय् थाकु मचासे थःगु अमूल्य समय बिया ग्वहाली याना बिज्यापि पूज्य बुद्धघोष भग्ने, व दिव्यवज्र गुरुजुया प्रति कृतज्ञ जुया । भाषा संशोधनया ज्याय् ग्वहाली ब्युपि महेन्द्ररत्न शाक्य व नानीमैया मानन्धरयात आपलं साधुवाद दु ।

वर्माया माले सयाडो नं पालि भाषे चिना बिज्यागु संवेग गाथायात धर्मरत्न शाक्य त्रिशूलीं नेपाल भाषं पद्य चिना करूणा अजि प्रकाश याना बिज्यागु थुगु सफुती प्रकाश याना च्वना । तापं करूणा अजि व धर्मरत्न शाक्य त्रिशूलीयात मङ्गल कामना याना च्वना ।

अन्तस थुगु सफू प्रकाशनयाना पाठक वर्गपिनि न्ह्योने तया ब्यूम्ह हिरादेवी उपासिका व अनया परिवार फुकसित शुभ मंगल कामना याना । लिसें सफू इले पिकया ब्यूगुलि शाक्य प्रेस परिवारयायात धन्यवाद बिया ।

तन विहार चंकि टोल

अनुवादिका

५ बैशाख २०४०

स्व० श्री त्रिनियारत्न वजूचार्य
जन्म १९८३ साल पौष शुक्ल नवमी
मरण २०३८ साल माघ शुक्ल पष्ठि

जिमि बा:

अनन्तगुण दुम्ह जिमि बा: । बा: या जि याक: म्हाय् ।
मां हिरादेवी । किजापि दिनेश, अशोक, रमेश, राजेश ।
जिमि बा: नं जिमित न्हाबलें भितुना ब्वलंका ख:गू ज्यूगु व
भिगु लें पला: छिका बिज्याम्ह बा: ख: ।

जिमि बा:, थौं जिमि न्होने शरीर मन्त ख: । तर
वसपोलया प्रत्येक खँ व प्रत्येक पला: इलय् विलय् कस्, कस्
जिमि न्होने लुया व: ।

जिमि बा: थहिटी क्वा:वाहाया मैत्रीपुर महाविहारे
वि. सं. १९८३ स जन्म जुया बिज्यात । वसपोलं S. L. C.
तक पास थाना अ. हे. व. या ज्या थाना बिज्यात । न्हापां
सरकारं विराटनगरे खते थाना छवत । अन निदं (२) तक
विरामी तयेत सेवाथाना अनं हानं विरगञ्जे खते जुल । थम नं
(२) दं सेवा थाना बिज्यात । अनं २०१५ सालं त्रिशूली
नुवाकोटे खते जुया (१४) दं तक अनं च्वपि जनतापिन्त
रोगी सेवा थाना बिज्यात । २०१९ साल पाखे पूज्य बुद्धघोष
भन्ते व सुशीला अनागारिका गुरुमां धर्मरत्न शाक्ययागु
निमन्त्रणाय त्रिशूली बिज्यात । अवले जिपि मचा तिन ।
जिमि किजाया जव वले भन्ते नं हे क्षीर भोजन नका-

(ख)

नामाकरण याना बिज्यात । जिमि बाः वसपोल भन्तेया किजा परेजू । मांया डराय् भन्तेयात भोजन बरोबर निमन्त्रणा बिज्याकीगु कारण बाःया पुण्य कार्य याय्गु मौका चूलात । वसपोलया पाखें हे छगू निगू धर्मया खँ जिमिसं थ्वीके फत ।

जिमि बाः न्हिया न्हियं नुवाकोट पाः गया बिज्याय् मागुलि अवलेसं निसें दमया ल्वे नं थिल । थः थमतुं बासः यात तर मज्यूगु मखु हानं लिथ्वइगु । अले काठमाण्डुइ बिज्याना बासः यानां जिल । हानं त्रिशूलि पाखराय् खते जुल, अन (४) दँ तक सेवायाना अन हानं गौरे खते जुल । अनं काठमाण्डुइ महाराजगञ्जे खते जुल । थुयथं (४०) दँ तक सरकारी सेवायाना बिते जुल ।

काठमाण्डुइ वय्धुंका हानं न्हापाया दमल्वे लिथ्वल । २०३५ साले अस्पताले हे भर्ना यायमाल । बासः याना लाय्का छें हया । दच्छि तक छँ हे म्वा । बाँलाक हे लाल । २०३७ सालं हानं पुलांगु दमरोगं मतोतुल । अस्पताले भर्ना याना निको तक तःसकं मफया न लाय्का छें हया । २०३८ साल माघ हानं दमं चापे यात । छें हे तुं डाक्टर सःता अक्सीजन प्यंगः थना ज्यूथें च्वनी हानं तुरन्त चापे जुई धुकी । लिपा डाक्टरया सलहा कया २०३८ साल माघ ११ गते बीर अस्पताले I. C. O. ले भर्ना याना । उथाय् काय् म्हाय् पिनि S. L. C. जांच जुयाच्वन । वसपोलयात अन रोगं चापे याना च्वन । बाःया अथे रोग कष्ट जुया च्वसानं जिमिगु पाद कय च्वनीगु ।

थुगु प्रकारं काय् म्हाय् पिनिगु पीर कया च्वनीम्ह बाः
दमयागु ब्यथां २०३८ साल माघया १८ गते बहनीसिया
६.१० बजे परलोक जुया बिज्यात ।

ध्व वनवासीतिस्सया बाखं सफू जिमि मां हरिदेवीं
दिवंगत जुया बिज्याम्ह बाः यात सुगति कामना यासे प्रकाश
याना बिज्यागु जुयाच्वन । सफू प्रकाश यायेत ग्वाहालि याना
बिज्याम्ह अनागारिका सुशीला गुरुमां प्रति आभारी जुया
च्वना । गुम्हसिनं थाकु मचासे बालिभाषं च्वया तःगु यात
नेपाल भाषं अनुवाद याना बिज्यागु जकमखु प्रेसे वने माःगु
ज्या समेतं कष्ट याना बिज्यात । गुकि वसपोल गुरुमां प्रति
आभार प्रकट यासे सुस्वास्थ्य कामना याना च्वना ।

ठहिटी क्वाःवाहा
२२ चैत्र २०३६

म्हाय् — विमला बज्राचार्य
काय्पि — दिनेश बज्राचार्य
— अशोक बज्राचार्य
— रमेश बज्राचार्य
— राजेश बज्राचार्य

वनवासी तिस्सया बाखँ

“अञ्जाहि लाभुपनिसा ति”- एव धर्मं देशना
शास्ता भगवान बुद्ध जेतवन विहारे बिज्याना च्वंगु बखते “वन-
वासी तिस्स स्थविर” यागु कारणे आज्ञा जुया बिज्यागु जुल ।

राजगृहे सारिपुत्र महास्थविरया अबु वङ्गन्त ब्राह्मणया
पासा महासेन घयाम्ह ब्राह्मण छम्ह दु । सारिपुत्र स्थविर
छन्हु भिक्षा बिज्याना च्वंगु वखते व महासेन ब्राह्मणया प्रति
अनुकम्पा तथा वयागु छेँया लुखाय् दँ बिज्यात । व ब्राह्मण
घन सम्पत्ति हीनम्ह जुया दरिद्र अवस्थाय् ध्यना च्वंगु जुल ।
जिमि पुत्र जिगु छेँ भिक्षाया निर्मित बिज्यागु जुइ । जि
घाःसा तस्सकं दरिद्रगु अबस्थाय् लाना च्वन । ‘जि गरीब
जुया च्वंगु बसपोलं मस्युनी जुइ । थुगु बखते घाःसा बिइ
यांग्यगु वस्तु छुं हे मदु’ धका बिचाः याना वसपोलया न्होने
वने मछाला सुला च्वन । स्थविर हाकनं मेगु दिने अथे
हे बिज्यात । ब्राह्मण अथे हे सुला च्वन । ‘लिपा छुं वस्तु
प्राप्त जुइवं दान बिइ’ धका मती तथा च्वन नं प्राप्त मजू ।
छन्हु वयात ब्राह्मणपिनि पाठ यायेगु उत्सवे ख्वातुगु काप
सहित क्षीर भोजन प्राप्त जुल । व व छेँ ज्वना वया सारि-

(२)

पुत्र भन्ते लुमंका, 'थुगु भोजन वसपोल स्थविरयात्त दान विइ योग्य जू' धका बिचार याना च न । स्थविरं नं उगु हे बखते ध्यान समापत्ती प्रवेश जुया ध्याने उम्ह ब्राह्मणयात् खना, 'वं दान वस्तु प्राप्त जूगुलि थः वइगु आशा याना च्वंगु सीका बिज्यात् । अले ध्यान समापत्ति दना जि अन वने योग्य जू' धका सङ्घाटि पारूपन यांना पात्र ज्वना उम्ह महासेन ब्राह्मणया छेँया लुखाय दना थःत क्यना च्वना बिज्यात् । ब्राह्मणं वसपोल स्थविरयात् खना मन प्रगन्न याना, वसपोलया न्होने वया वन्दनादि कुशल वार्ता याना थःगु छेँ दुने बिज्याका आशने फेतुका क्षीर थल ज्वना स्थविरयागु पात्रे प्वंका बिल । स्थविरं व बच्छि जक ग्रहण याना ल्हातं पात्र तोपुया बिज्यात् । अले ब्राह्मणं भन्ते ! 'थ्व क्षीर भोजन छम्हसित जक गाःगु खः । उकिं थुगु लोकया निम्ति जित संग्रह याना बिज्याय् म्बा परलोकया निम्ति संग्रह याना बिज्याहुँ । थ्व भोजन बाकि मल्यंक फुकं हे दान विइगु इच्छा दु' धका धया फुकं भोजन दान बिल । स्थविरं नं अन हे बिज्याना भोजन याना बिज्यात् । भोजन सिधय्का ब्राह्मणं उगु काप नं दान बिया वन्दना याना थथे प्रार्थना यात्— 'भो भन्ते ! छलपोलं खंका बिज्यागु धर्म हे जि नं खंके फय्माः' । स्थविरं नं— 'भो ब्राह्मण ! छं इच्छायागु पूर्णं जुइ माः' धया वयात् आशीर्वाद बिया आशनं दना क्रमशः चा ह्यु ह्यु जेतवन विहारे थ्यंक बिज्यात् ।

गरीबगु अबस्थाय् ब्यूगु दानं दानदायकयात् अतिकं

हर्षं जुया च्वनीगु जुल । उकिं ब्राह्मणं नं उगु दान बिया प्रशन्न चित्त जुया स्थविरया प्रति आपलं स्नेह तया च्वन । व ब्राह्मण लिपा स्थविरया प्रति स्नेह तया हे मृत्यु जुया श्रावस्ती नगरे सारिपुत्र स्थविरया दायिकाया कुले प्रतिसन्धि जुल । उगु हे बखने वया मामं थःगु 'गर्भं प्रतिस्थित जूगु भाव' सीका थः स्वामियात कन । वया स्वामि नं वयागु गर्भ आरक्षा याइपि मिसात तया बिल । उम्ह गर्भे दुम्ह मय्जुयात तःसकं क्वाःगु, ख्वाउंगु व पाउंगु नये त्वनेगु आहार त्वःतके बिया सुख पूर्वकं गर्भं आरक्षा याना तःगु बखते थुगु प्रकारं दोहल (इच्छा) उत्पन्न जुल-- "जि सारिपुत्र स्थविर प्रमुखं न्यासःम्ह भिक्षुपिन्त निमन्त्रणा याना थःगु छे" बिज्याका लः त्वाक मज्यागु दूर मुकं तया क्षीर भोजन थुया दान बिया थःम्हं नं काषाय वस्त्रं पुना सुवर्णया पात्र ज्वना दकसिबे सिथे आशनया न्होने फेतुना थुपि फुक सङ्घपिनि नया ल्यंगु क्षीर भोजन नये दुसा गुलि ज्यू" धका चिन्तना यात ।

उम्ह दायिकाया काषाय वस्त्र पुनेगु इच्छा जूगु गर्भे च्वंम्ह मचाया बुद्ध शासने प्रब्रजित जुइगु पूर्बं निमित्त खः ।

अनंलि उम्ह मय्जुया थःधितिपिसं 'जिमि म्हाय मय्जुया इच्छा जूगु भिगु हे खः' धका सारिपुत्र स्थविरयात सङ्घस्थविर याना न्यासःम्ह भिक्षुसङ्घपिन्त दूर मुक्कया क्षीर भोजन दान बिल । उम्ह मय्जुं नं छपू काषाय वस्त्र पुना, छपू न्यया सुवर्ण पात्र कया आशनया सिथे फेतुना भग्तेपिसं नया ल्यंगु क्षीर भोजन नल । उकिं वयागु इच्छा पूर्ण जुल ।

(४)

उम्ह मयजुया मचा मव तल्ले बिच्चे-बिच्चे दान पुण्य व
मङ्गल कार्ये यायां फिला दयेवं पुत्र जन्म मुइ वुका न याःगु
मङ्गल कार्ये सारिपुत्र स्थविर प्रमुखं न्यासःम्ह भिक्षुसङ्घपिन्त
मधूरगु क्षीर भोजन हे जक दान व्युगु जुल ।

[ध्व फुकं मचाया न्हापा ब्राह्मण जुया च्वंगु समये
क्षीर भोजन दान विया वःगुया फलं खः]

जन्म जूगु मङ्गल दिने उम्ह मचायात सुध न्हापन
मोल्हइका तिसा वसतं तीका लासाया द्योने छगू लाख मूवंगु
कम्बल लाया मचायात ध्यना तल । मचां लासाय् द्यना हे
स्थविरयात सोया “थुम्ह स्थविर न्हापाया जन्मयोम्ह जिम्ह
गुरु खः । जित वसपोलया कृपां थुगु धन सम्पत्ति प्राप्त
जूगु खः । उकिं वसपोलयात छुं वस्तु दान बिइ योग्य जू”
धका मती तथा च्वन । थथे मती तथा च्वंगु बखते वया
मां-बौपिसं स्थविरया थाय् शील ग्रहण याकेत हया च्वंगु
बखते उगु कम्बल पतिचाय् हित्तु हिना काल । ‘अले
मचाया पतिने कम्बल तक्कना च्वन’ धका लिकाय्त् सोगु
बखते मचा तःसकं ख्वल । अले मां-वो थःथितिपिसं ‘मचा
ख्वय्के मत्ये’ धका कम्बल पतिचाय् हिंका मचायात हया
स्थविरयात वन्दना याकल । उगु बखते मचां कम्बल पतिचां
साला स्थविरयागु पाली कुरुका बिल ।

तिस्स धइगु नाम करण याःगु व विहारे ब्वना यंकूगू-

मां-वो थःथितिपिसं ‘मचाम्ह कुमारं मसिया दानयाःगु

धका मती मतस्ये— “भो भन्ते ! जिमि काय् नं प्रदानयाःगु
दान वस्तु छपिन्त जिमिस बांलाक हे परित्याग याय् धुन
धका विन्ति यात । भन्ते ! छगू लाख मूवंगु कम्बलं पूजा
सत्कार याःम्ह छलपोलया दासयात नां छगू तथा बिज्याहुँ”
धका प्रार्थना यात । ‘स्थविर थ्व मचायात छु नां तयेगु’
धका न्यना बिज्यात । ‘भन्ते ! छलपोलयागु नां वक्कया
तथा बिज्याहुँ’ । अले स्थविरं मचायात “तिस्स कुमार” धइगु
नां तथा बिज्यात ।

[स्थविरयागु नां गृहस्थी बले उपतिस्समाणवक खः]

मांम्ह नं ‘जि काय्यागु अभिलाषायात गुबले नं स्यंके मखु’
धका मती तल । थुगु प्रकारं नां छुगु मङ्गल कार्य दिने, बा
नकुगु दिने, न्हायपं प्वा खंगु दिने, बस्त्रं पुंकूगु व सँ प्वाय्-
चिकूगु मङ्गल दिने नं सारिपुत्र स्थविर प्रमुखं न्यासःम्ह
भिक्षुपिन्त दुरु मुक्कगु क्षीर भोजन हे दान ब्यूगु जुल ।

व मचा तःधि जुजुं ह्ने देया उमेर जुस्येंति वं मांम्हेसित
‘भो माता ! भन्तेया थाय् जि प्रब्रजित जूवने धका वचन पवन’
‘बाबु, छ इच्छा जूजुं पूर्णं याना बिइ धका जि न्हापा-निसें मती-
तया वया च्वनांगु दु । ज्यू, स्थविरयांथाय्-प्रब्रज्या जू हुँ’ धका
वचन बिल । अले स्थविरवात निमत्त्रणा यानां भोजन प्रदान
याये धका— “भो भन्ते ! ‘छलपोलया दास तिस्सकुमारं प्रब्रजित
जुइ’ धइ च्वन । उकि थ्वयात व्वना बहनी विहारे बये” धया
स्थविरयात बिदा बिया, सन्ध्या इले आपाल सत्कार पूर्वक-

(६)

काय्यात व्वना घिहारे वना स्थविरयात लः ल्हाना बिल ।
स्थविरं नं कुमार नापं खँ ल्हाल्हां थये न्यना बिज्यात—
'तिस्स ! छ प्रब्रजित जुइगु ला ? प्रब्रजित जुइगु तःसकं
थाकु तान्वःगु माःला च्वंसा ख्वाउंगु अनुभव जुइगु, ख्वांगु
माला च्वंसा तान्वःगु अनुभव जुया च्वनी । प्रब्रजितपिसं
दुःख-कष्टं जोवन हना च्वने माः, छ सुखे व्वलंम्हसिनं फइला'
धका आज्ञा जुया बिज्यात । 'भन्ते ! छलपोलं आज्ञा जुया
बिज्यागु फुकं नियम जि बांलाक पालन याये' धका बिन्ति
यात । स्थविरं— 'साधु, साधु, तिस्स ! असल हे जुल' धया
'पटिकूलमनसिकार' (घच्चाइपुगु शरीर लुमंकेगु) 'तच्चपञ्चक'
कर्मस्थानया उपदेश बिया प्रब्रज्या याना बिल । ('केसा,
लोमादि' फुकं कनेमाःगु खँः फुकं कने मफुपिं आचार्यपिसं
'तच्चपञ्चक' कर्मस्थान जक कना बिज्यासां ज्युगु जुल । थुगु
'द्वितिसाकार' कर्मस्थान फुक बुद्धपिसं तोता मबिज्यागु जुया
च्वन । स्वीनिगू 'कोट्टास' मध्ये छगू छगू 'कोट्टासयागु'
भावना याना 'अरहन्त' जुया विज्यापिं भिक्षु-भिक्षुणी उपासक-
उपासिकापिनिगु संख्या हे महु । ज्ञान-बुद्धि महुपिं गुरुपिसं
प्रब्रजित याइगु बसते 'अरहत्त फलया हेतु उपनिस्सय'यात
बिनाश याइ । तर ज्ञानबुद्धि दुपिं गुरुपिसं प्रब्रजित याइबले
अहंत्फलं ध्यंकेत माःमाःगु कथं ध्यान-भावना स्यना बिया
प्रब्रजित याना बिज्याइगु जुया च्वन । उकिं स्थविरं 'तच्चपञ्चक'
कर्मस्थान भावना कना हे जक प्रब्रजित याना किगू शीले
तया बिज्यात ।)

मां-बौपिसं काय्यात प्रब्रजित याना न्हेन्हु तक महानगु दान प्रदान याना बुद्ध प्रमुख संघपिन्त मधूरगु क्षीर भोजन हे जक दान बिल । भिक्षुसङ्घपिनि नं थःथपि मुना 'न्हिन्हि चाकुगु क्षीर भोजन जक जुया च्वन' धका खँ ल्हाना बिज्याना च्वन । श्रामणेरया मां बौपि नं न्हेन्हु दुख्न्हु बहनी छेँ लिहां वन । तिस्स श्रामणेर च्यान्हु दुख्न्हु भिक्षुपि नाप भिक्षा बिज्यात । श्रावस्तिवासी मनूतयेसं 'थौ श्रामणेर भिक्षा बिज्याइ' धइगु सीका न्यासः कू कापया प्यचा दयेका न्यासःगू भोजन तयार याना श्रामणेर बिज्याय् व दान यात । कन्हे खुन्हु नं सुथे बिहारया सत्तिक वया दान बिल । थुगु प्रकारं श्रामणेरं निःहुं हे द्वःलद्वः काप नापं द्वःसं द्वः भिक्षुसङ्घ-पिन्त भोजन प्राप्त याना बिल ।

[थये दान वस्तु प्राप्त जूगु न्हापा ब्राम्हण जुया च्वं बले भोजन व काप दान व्यूगुया फलं खः]

उगु बखते भिक्षुपिसं द्वःच्छि भोजन प्राप्त याःगुलि श्रामणेरयात "पिण्डपातदायक तिस्स" धइगु नां तल ।

कम्बलया लागि भिक्षा बिज्यागु व नुगःस्याम्ह मनू--

हानं छन्हुया दिने श्रामणेर बहनी चीकुस्ये च्वंबले बिहार चारिका यायां भिक्षुपिनि उखें थुखें अग्निशालाय मि कुना च्वंगु खना थये न्यन । 'भन्तेपि ! छु मि कुना बिज्यानागु ला ?' 'खः श्रामणेर, जिमित चिकुगुलि सास्ति जुया च्वन ।' 'भन्तेपि ! चिकुबले कम्बलं न्ये माःगु मज्जुना ? कम्बलं'

(८)

चिकुगु पने फु ।' अले भिक्षुपिसं धाल- "श्रामणेर ! छ धका पुण्यवानम्ह जुया कम्बल प्राप्त जुल । पुण्य मडुपि जिमित गन प्राप्त जुइ ।" श्रामणेरं 'अथे जूसा भन्ते ! कम्बलया इच्छा दुपि भन्तेपि जि नापं विज्याहुं' धका फुक विहारे सूचना बिल । कन्हेखुन्हू भिक्षुपि कम्बलया लागि न्हेदें दुम्ह श्रामणेर नापं भिक्षा विज्यात । कम्बल प्राप्त यायेगु मती तथा उम्ह श्रामणेरया आधार कया द्वःच्छ भिक्षुपि विहारं प्याहाँ विज्यात । श्रामणेरं थुलिमछि भिक्षुपिन्त गनं कम्बल लाभ जुइ' धका मती मतस्ये, इपि भिक्षुपिन्त व्वना नगर पाखें द्वाहाँ वन ।

[शुद्धगु चित्तं व्युगु दानया फलं थुजोगु आनिशंस प्राप्त जुइ]

श्रामणेर देशं पिने छेँखा पतिं चाह्युह्युं न्यासः पू कम्बल प्राप्त याना देशया दुने द्वाहाँ विज्यात । मनूतयेसं उखें थुल कम्बल हया च्वन । छम्ह मनू पसःलिस्ये वया च्वंगु बखने न्यासःपु कम्बल व्वया च्वम्ह पसल्यायात खना थथे धाल- 'भो साहुजी ! छम्ह श्रामणेरं कम्बल भिक्षा याना कम्बल मुकु मुकु वया च्वन । उकि छंगु कम्बल त्वपुना ति' । अले साहु धाल- 'छु वं बीका जक काइगु लाकि सबीकं नं काइगु ?' 'बीका हे जक कया विज्याइगु खः । अथे जूसा जिगु इच्छा जूसा विइ मजूसा विइ मखु । छ गन वने माःगु खः, अन ह ।'

[नुगः स्यापि मूर्खतं थुजोगु दाने नुगः स्याना प्रसेनजित
कोशल जुजुं असदिस दान व्युगु खना नुगः स्याम्ह काल मन्त्री
धे नर्के वनी]

अले पसल्यां विद्याः यात- 'ध्व मनु नं थःगु स्वभावं
कम्बल त्वःपु धका धाल । श्रामणेरं बिइका जक कया
बिज्याइगु जूसा जि थःगु बस्तु इच्छा दुसा बिइ, मजूसा बिइ
मखु' धया छ्वया । हानं मती ल्वीकल । 'न्ह्योने बिज्याना
च्वंम्ह दान ग्राहकयात छुं मव्यूसे च्वन धायेवं शर्म जुइ ।
उकि थःगु बस्तु त्वपुयां छुं दोष मदु । थुपि न्यासः पू कम्बल
मध्ये निपू कम्बल लाख मूर्वंगु खः । थुपि निपू हे जक त्वपूया
तये माली' धका निपू कम्बलया च्वः मिले याना उकि दुने
निपू कम्बल त्वपुया तल । श्रामणेर नं द्वःछिम्ह भिक्षुपि नापं
उगु पसले थ्यं क बल । पसल्याया श्रामणेरयात खनेवं हे पुत्र
स्नेह उत्पन्न जुल । पसल्याया म्हः छम्हं प्रीति जाया बल ।
धं मती तल- 'थुपि कम्बलला अथे हे ति ध्वसपोलयात जिगु
नुगः स्ये तक नं ब्रौत तयार दु' धका मती तया छगू लाख
मूर्वंगु कम्बल निपू लिक्कया श्रामणेरया तुति पाली तया
धन्दना याना- 'भन्ते ! छलपोलं खंका बिज्यागु धर्म जि
नं खंके फ्यमाः' धका प्रार्थना यात । श्रामणेरं नं 'छं इच्छा
याःगु पूर्ण जुइमाः' धका अनुमोदन याना बिज्यात ।

अले शहरया दुने न्यासःपू कम्बल प्राप्त याना थुगु
प्रकारं छन्हुं हे द्वःछि कम्बल प्राप्त याना द्वःछिम्ह भिक्षुपिन्त
प्रदान याना बिज्यागु कारणं भिक्षुपिसं बसपोलयात 'कम्बल

(१०)

दायक तिस्स' धका नां तल । थथे कम्बल प्राप्त जूगु कारणं थुगु हे जन्मे नां छुगु दिने कम्बल छपू दान ब्यूगु पुण्यं न्हेदँ दुगु बखते द्वःछि कम्बल प्राप्त जुल । बुद्ध शासन त्वःता गुगु धर्मे नं भतीचा दान बिया आपा फल दइगु, आपा दान बिया आपा फल दइगु मद्दु । उकिं तथागतं धया विज्यागु दु--

“तथोरूपोयं भिवखवे भिवखुसङ्घो, यथारूपे भिवखु-सङ्घे अप्प दिन्नं बहुं होति, बहुं दिन्नं बहुतरं ति” धका आज्ञा जुया विज्यात । अर्थात् भिक्षुपि ! भतीचा दान आपा फल प्राप्त जुइगु, आपा दान बिया आपालं फल प्राप्त जुइगु कारण व खः, भिक्षुसङ्घपि । उकिं श्रामणेरं कम्बल छपू दान ब्यूगु पुण्यं न्हेदँया उमेरे श्रामणेरं द्वःछिपू कम्बल प्राप्त यात ।

न्हेदँया उमेरे जङ्गले च्वं वंगुलिं प्यंगू नां दुगु--

जेतवन विहारे च्वना च्वंम्ह तिस्स श्रामणेरया थाय् थःथितिपि मदिदक वया खँ ल्हा वया च्वनीगु । उकिं श्रामणेरं मती तल-- 'जि थन च्वना च्वन धाःसां थःथितिपि खँ ल्हा वइ बले खँ मल्हास्थे नं च्वने फइ मखु । खँ ल्हाना च्वं सां नं ताकाल तकं नं थःगु आधार दयेके फइ मखु । उकिं जि भगवान बुद्धयाके कर्मस्थान भावना कया जङ्गले वने माली' धका मती तल । व भगवान बुद्धया थाय् वन । वन्दना याना अरहत्त फल प्राप्त जुइगु कर्मस्थान भावनाया उपदेश न्यना

थः उपाध्याययात बन्दना याना पात्र-चीवर कया विहारं पिहाँ वन । 'जि थन सःतिक च्वन धायेवं थःथितिपिसं सःत वइ' धका सःच्छि ब नीगू योजन ताःपागु लय् वन । उगु बखते छगू गांया द्वारं वना च्वंम्ह बुढाम्ह मनु खना न्यन- 'उपासक ! थुगु थासे च्वनेगु इच्छायाःपि पुद्गलपिन्त च्वनेत जङ्गल विहार दु ला ?' दु भन्ते । 'अथे जूसा लें क्यना ब्यू ।' बुढाम्ह उपासकया उम्ह श्रामणेर खनेवं हे पुत्र स्नेह उत्पन्न जुल ।

अले उपासकं श्रामणेरयात अन हे दना लें मक्यस्ये- 'बिज्याहुँ भन्ते, छलपोलयात लें क्यना बिइ' धया बबना यंकल । बुढाम्ह उपासक नापं बं वं लँया बिच्चे अने अनेगु प्रकारं ह्वया च्वंगु स्वां व फलं सुशोभित जुया च्वंगु सिमा, पर्वत दुगु प्रदेश खना- 'उपासक ! थुगु प्रदेशया नां छु ?' प्रदेशया नां कं कं आरञ्जक बिहारे थ्यंका- 'भन्ते ! थ्व थाय् तःसकं आनन्दगु खः । थन हे च्वना बिज्याहुँ' । 'भन्ते ! छपिगु नां छु थें ?' 'जिगु नां "वनवासीतिस्स" खः ।' 'भन्ते ! कन्हे जिमिगु गामे भिक्षा बिज्याःसा असल जुइ' धया उपासक लिहाँ वन । गामे दुने दुहाँ बना थये न्यंकल- 'भो भाजु-मय्जुपि ! फीगु गामे 'वनवासीतिस्स' धयाम्ह स्थविर विहारे बिज्याना च्वंगु दु । वसपोलयात दान बिइत याःगु, भोजन ठिक याः ।'

[धामणेरया थुगु अबस्थाय् तकं प्यंगू नां फेरे जुल । भ्हापां तिस्स कुमार, अनंलि पिण्डपातदायकतिस्स, कम्बल क्षायक तिस्स) व वनवासीतिस्स धका प्यंगू नां जुल]

घनवासीतिस्स श्रामणेर अरहन्त जूगु---

श्रामणेर कन्हे खुन्हु न्हापत्तं उगु गामे भिक्षाया लागि इहं बिज्यात् । मनूतयेसं आदर पूर्वकं भिक्षा बिया वन्दना यात् । श्रामणेर "सुखिता होथ दुक्खा मुच्चथ" अर्थात् 'सुखी जुइमाः, दुःखं मुक्त जुइमाः' धका धया बिज्यात् । छम्ह मनू हे नं वसपोलयात् भिक्षा बिया छे लिहाँ बने मफु, फुकसिन नं ह्वलहं स्वया च्वन । श्रामणेर नं थःत गाछि भोजन भिक्षा कया बिज्यात् । फुक गामवासीपिसं श्रामणेरयात् वन्दना याना 'भन्ते ! थ्व स्वला छलपोल थन हे बिज्याहुँ । जिपि थ्व स्वला त्रिस्तरण सहित पञ्चशीले च्वना वर्षावासया दुने हे च्यागू उपोसथ त्रते नं च्वने । उकिं थन च्वना बिज्यायेत् वचन बिया बिज्याहुँ' धका प्रार्थना याना च्वन । वसपोलं उपकार जुइगु सम्फे जुया वचन बिया बिज्यात् । अले न्हिथं अन हे भिक्षा बिज्याइगु जुल । दातापिसं वन्दना याः पत्ति 'सुखी जुइमाः, दुःखं मुक्त जुइमाः' धइगु निगू शब्द हे जक धया बिज्याइगु जुया च्वन । वसपोलं अन हे प्रथम व द्वितीय महीना व्यतात् याना तृतीय महीना पुल्येवं 'पटिसम्भिदा' सहित अरहन्त जुया बिज्यात् ।

सारिपुत्र स्थविर प्रमुख पीढः भिक्षुसंघापि बिज्याःगु---

अले श्रामणेरया वर्षावास सिधेवं वसपोलयत् उपोष्याय सारिपुत्र स्थविर भगवान बुद्धया थाय् बना- 'भन्ते भगवान ! जि तिस्स श्रामणेरया थाय् वनेगु इच्छा जुया च्वने' धका

बिन्ति यात । 'सारिपुत्र ! ज्य हे' धका आज्ञाजुया विज्यात ।
 वसपोलथः न्यास भिक्षु परिवारपि व्वना विज्यागु वस्सते 'आवुस
 मौद्गल्यायन ! जि तिस्स श्रामणेरया धाय् वने' त्यना धइ
 विज्यात । मौद्गल्यायन स्थविरं नं- 'आवुस ! जि नं वने'
 घया थः न्यासः भिक्षु परिवारपि व्वना विज्यात । थुकथ हे
 काश्यप स्थविर, अनिरुद्ध स्थविर, उपालि स्थविर, पुण्ण
 स्थविर, आदि महाश्रावकपि नं थः थःपिनि न्यासः न्यासः भिक्षु
 परिवारपि व्वना पिहां विज्यात । फुक्क महाश्रावकपिनि पीढः
 भिक्षु परिवारपि दुगु जुया च्वन । वसपोलपि सच्छि व नीगू
 योजन मार्गे विज्याना भिक्षा वनेगु गामे थ्यंक विज्यात ।
 श्रामणेरया दायकं गांया द्वारे वसपोल भिक्षुसङ्घपिन्त खना
 आदर पूर्वक वन्दना यात ।

अले सारिपुत्र स्थविरं न्यना विज्यात- 'उपासक !
 थुगु प्रदेशे आरञ्जक विहार दुला ?' 'दु भन्ते' 'भिक्षु नं दु
 ला ?' ; 'दु भन्ते !' 'उम्ह भिक्षुया नां छु ले ?' 'वनवासी-
 तिस्स भन्ते !' 'अथे जूसा जिमित लं क्यना ब्यु' धया विज्यात ।
 'भन्तेपि, छलपोलपि सु खः ले ?' 'जिपि श्रामणेरया धाय्
 वयापि खः ।' उपासकं वसपोलपि दर्शन याना धर्म
 सेनापति स्थविर प्रमुख संकल महाश्रावकपि धका स्यूगुलि
 प्रीति जाःगु शरीर जुया 'भन्तेपि धो पलख दना विज्याहुं'
 घया वेगं गामे दुहां वना- 'भो भाजु-मय् जुपि ! भायं सारिपुत्र
 स्थविर प्रमुख असोति महाश्रावकपि थः थः भिक्षुपरिवारपि
 व्वना थन श्रामणेरया धाय् विज्यागु दु । उकिं खाता, क्वपू,

(१४)

लासा, मत, आदि ज्वना याकनं प्याहाँ वा' धका घोषणा यात । मनूतयेसं नं खाता, आदि माःमाःगु सामानत ज्वना भन्तेपि लिलाक वना नापं हे विहारे दुहाँ वन । श्रामणेरं नं भिक्षु-संघपिनिगु बांलाक परिचय बिया च्याम्ह-क्किम्ह भिक्षुपिनिगु पात्र चीवर आदरपूर्वकं कया थःम्हं याये माःगु ब्रत यात । श्रामणेरं स्थविरपिनिगु च्वनेगु थाय् प्रबन्ध याना पात्र चीवर थासे तया च्व च्वं हे द्यो ह्युंया वल ।

आज्ञा अनुसारं आशीर्वाद बिद्दगु निगू शब्दया विस्तरं धर्म देशना—

सारिपुत्र स्थविरं— 'उपासकपि ! द्यो ह्युंया वल लिहाँ हूँ' । 'भो भन्ते ! थो जिपि धर्मं श्रवण न्यनेगु दिन उकिं छेँ वने मखुनी । थनं न्हापा जिमिसं धर्मं श्रवण याय् मखं' धका बिन्ति यात । 'अथे जूसा श्रामणेर ! मत च्याका धर्मं श्रवण यायेत समय घोषणा या' धका आज्ञा जुया बिज्यात । अले स्थविरं धया बिज्यात— 'तिस्स ! छिमि दातापिसं धर्म उपदेश न्यनेगु इच्छा याना च्वन । धर्मं खं न्यंकि' धया बिज्यायेवं फुक्क उपासकपि छगू हे पाखं दना— 'भन्तेः जिमि आर्ये "सुखिता होथ, दुक्खा मुच्चथ" थ्व निगू पद वाहेक मेगु धर्मं उपदेश बिद्द मसः, आः जिमित मेम्ह हे धर्मकथिक बिया बिज्याहूँ' धका प्रार्थना यात ।

[श्रामणेरं नं थः अरहत्त फले ध्यंसां नं दातापिन्त छुं धर्मं उपदेश मन्थूगु जुया च्वन ।]

उगु बखते उपाध्याय सारिपुत्र स्थविरं- 'श्रामणेर ! सुखी जुइ धइगु गथे ? दुःखं मुक्त जुइगु धइगु गथे?' 'ध्व निगू पदयागु अर्थ कं' धया बिज्यात । श्रामणेरं- 'ज्यू भन्ते,' धया बिचित्रगु पंखा ज्वना धर्मासिने च्वना न्यागू निकायया अर्थ व कारण नं हया गथे प्यंगू द्वीपे न्यंक भनं घनघोरं वर्षाद् जुइगु थें 'खन्ध', 'आयतन', 'घातु', व 'बोधि-पक्खिय' धर्मयात छुटे छुटे याना अरहत्त फलयात गजरूपे तया धर्मं देशना याना 'भन्ते ! थथे अरहत्त फले ध्यंक वंम्हे-सिया हे दुःखं मुक्त जुया सुख-शान्ति प्राप्त जुइ । बाकि प्राणीणि प्रतिसन्धि जुइमाःगु बादि दुःखं व नर्कं दुःख भोग याये माःपि जुइ' । 'साधु, साधु श्रामणेर, छं बांलाक धर्मं देशना यात । छंके प्रतिभा-ज्ञान दुगु जुल । आः छं 'सरभञ्ज' रूपं पाठ याना यं कि' धका आज्ञा जुया बिज्यात । श्रामणेरं नं अथे हे पाठ याना यंकल ।

धर्म देशनाया अन्त्ये तं पिकागुलिं भगवान बुद्ध बिज्यागु-

द्यो तुयुया वयेवं श्रामणेरया उपस्थापकपि निगू पक्ष जुल । छगू पक्षे 'थनं न्हापा जिमिसं थुक्थं कडाम्ह व्यक्ति मखनी । थुगु प्रकारं धर्मया खं सीया नं थुलि मछि समय तक मां-बौया स्थाने च्वना सेवा याना न छगू पद धर्मं हे नं मकं ।' 'छाय् जुइ !' धका बिचाः याना तंम्वेकल । छगू पक्षे 'थुलि मछि गुण धर्म पूर्णम्ह भन्तेयागु गुण दु मद्दु धइगु छुं हे मसीक फीसं नके त्वंके याना सेवा सत्कार याये

(१६)

दुगु ध्व कीगु तःधंगु भाग्य खः, । गुकि याना वसपोलया धर्मोपदेश न्यनेगु शुभ अवसर प्राप्त जुल' धका प्रशन्न जुया च्वन ।

भगवान बुद्ध उखुन्हु सुय न्हापनं लोकथात सोया बिज्याना 'वनवासीतिस्स' या उपस्थापकपि थःगु ज्ञानया जाले लाःगु खना 'छु जुइगु खइ' धका बिचाःयाना सोया बिज्यात । 'वनवासीतिस्स' या उपस्थापकपि छध्व प्रशन्न, छध्व अप्रशन्न । जिमि पुत्र श्रामणेरयात खना अप्रशन्नपि नर्कया भागी जुइ । उकि जि अन वने हे माली । अन 'जि वनेवं श्रामणेरया प्रति मैत्री तथा दुःखं मुक्त जुइ' धका बिचाः याना बिज्यात । गामवासीपिसं नं भिक्षुसङ्घपिन्त निमन्त्रणा याना गामे मण्डप दयेका याःगु, भोजनादि तालाका आशनादि लाया संघपि बिज्याइगु लें सोया च्वन । भिक्षुपिनि नं शरीर कृत्य याये धुंका भिक्षा बिज्यायेगु समय जुइवं श्रामणेरयाके न्यना 'तिस्स ! छ जिपि नाप वनेगु ला, लिपा वयेगु ?' 'जि वय्गु इले हे वय् भन्ते !' 'छलपोलपि बिज्याहुँ ।' भिक्षुपि पात्र-चीवर ज्वना बिज्यात ।

भगवान बुद्ध जेतवन विहारे हे चीवर पारूपन याना पात्र ज्वना छगू चित्त क्षणं हे अन थ्यंक बिज्यात । भिक्षुपिगु न्ह्योने थःत खने दयेका बिज्यात । 'भगवान बुद्ध बिज्यात' धका गां छगूलि हे गुञ्जायमान जुल ।

भगवान् बुद्धया धर्मं देशनां गामवासीपिनि चित्तं बुद्धे
जुगु--

मनूत हर्षं चित्तं गद् गद् जुया बुद्ध प्रमुख संघपिन्त
बिज्याका याःगु व माहि-चरी दान बिल । श्रामणेर भोजन
कार्यं सिमधनि बले हे गामे ध्यंक वल । गामवासीपिसं
श्रामणेरयात् आदर पूर्वकं भोजन हया भिक्षा दान बिल ।
थःत मात्राद्धि भोजन ग्रहण याना बुद्धया लिक्क वन्त पात्र
लः न्हाणा बिल । भगवान् बुद्धं नं 'हि तिस्स', धया ल्हा
चक्कंका पात्र कयाः 'सारिपुत्र, छिमि श्रामणेरयागु पात्र खं
ला ?' सारिपुत्रं शास्ताया ल्हातं कया वयात् पात्र बिया- 'हुँ'
थः च्वनेगु थासे च्वना भोजन या' धया बिज्यात् ।

गामवासीपिसं बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपिन्त भोजनभपीके
घुंका बुद्धयात् आदर पूर्वक वन्दना याना अनुमोदन यायेत्
प्रार्थना यात् ।

भगवान् बुद्धं अनुमोदनं देशना याना बिज्यास्ये थथे
आज्ञा जुया बिज्यात्-- "उपासकपि, छिमित तःघगु लाभ
जुल । थःम्ह कुलूपक श्रामणेरया कारणं सारिपुत्र, मोग्गल्यायन,
काश्यप, अनिरुद्ध आदि असीति महाश्रावकपि दर्शन याये
दत्त । जित दर्शन याये दुगु नं श्रामणेरया कारणं हे खः ।
छिमित थ्व लाभं जुगु महानगु लाभं खः" । थुगु धर्म उपदेश
न्यना मनूतयेसं थथे सम्फुं जुल- 'अहो ! आश्चर्य ! जमित
महानगु लाभं जुल । भगवान् बुद्ध व भिक्षुसंघपिन्त नं खुशी

(१८)

प्रसन्न याये फुम्ह जिमि श्रामणेरयात दर्शन यायेगु मौका प्राप्त
जुल धका मती तया च्वन । उलि जक नं मखु । दान यायेगु
वस्तु नं दान याये खन' धका श्रामणेरया प्रति अप्रसन्न जुया
तंम्बपि मनूत लये ताल । प्रसन्न जुया लये तारिपि फन् अप्पो
लये ताल । अनुमोदनया अबसाने आपालं मनूत श्रोतापत्ति
फल आदि ध्यन ।

समुद्र खंगु बखते तिस्स श्रामणेरं बिचार याःगु--

भगवान बुद्ध श्रामणेर नाप नापं शान्त पूर्वक
बिज्याना- "श्रामणेर ! ध्व थाय्या नां छु ? ध्व प्रदेशया
नां छु ?" धा धां बिज्याना च्वन । न्हापा उपासक श्रामणेर-
यात क्यंगु प्रदेशया नां न्य न्यं बिज्यात । श्रामणेरं नं 'भगवान
शास्ता ! ध्व थाय् या नां थुगु थुगु धाधा' कना वना च्वन ।
भगवान बुद्ध श्रामणेर च्वनीगु थासे ध्यक बिज्याना पर्वतया
ध्वे थाहाँ बिज्यात । अन च्वना स्वइपिसं महासमुद्र खने दु ।
भगवानं श्रामणेरयाके न्यना बिज्यात- "तिस्स ! पर्वतया
च्वकाय् च्वना उखें थुखें सोया छु खने इत ?" 'भन्ते ! जि
दुःख जूपत्ति ख्वयागु ख्वबि ध्व प्यंगू महासमुद्रया लःसिकं
अप्पो जुल जुइ' धका मती तया च्वना "साधु साधु" 'तिस्स',
अये हे खः । 'छम्ह छम्ह प्राणीया दुःख जू जू पत्तिकं ख्वया
वोगु ख्वबि प्यंगू महासमुद्रया लः सिबे अप्पो जुल जुइ' धया
बिज्याना निम्न गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

“चतसु समुद्देशु जलं परिस्तकं,
ततो बह्वं अस्तुजलं अनप्पकं ।
दुक्खेन फुट्टस्स नरस्स सोचना
किं कारणा सम्म तुवं पमज्जसी ॥”

अर्थ—प्यंगू समुद्रया लः भतिचा हे जक जुइ फु ।
दुःख जूपत्ति प्राणीपिनि शोक जुया ख्वःगु ख्ववि समुद्रया लःसिकं
अप्पो जुइ । कम जुइ मखु । उकिं हे मित्र ! छ छाया प्रमादि
जुया च्वना ?

श्रामणेरं थाय्यात कया विचार याःगु—

अनंलि हानं भगवान बुद्धं तिस्स श्रामणेरयाके न्यना
बिज्यात— “तिस्स ! छ गुगु थासे च्वं च्वना ?” ‘भगवान
शास्ता, जि पबंतया कापी च्वं च्वना ।’ ‘पर्वते च्वनागु बखते
छु विचार याना च्वना ? ।’ ‘भन्ते, जि मृत्यु जू जूपत्ति थुगु थासे
शरीरया लाश वां छ्वया तःगु थुलि उलि घका संख्या हे मडु’
घका विचार याना च्वना । “साधु ‘साधु’ ‘तिस्स !’ “अथे हे
खः । “सत्वप्राणीपिं थ्व महापृथ्वीले गोतुला मृत्यु मज्जुगु थाय्
हे दइ मखु” घका आज्ञा जुया बिज्यात :-

“उपसल्लहाक नामानि सहस्सानि चतुद्दस ।
अस्मि पदेसे वड्डानि नत्थि लोके अनामतं
यम्हि सच्चञ्च धम्मो च अहिंसा संयमो दमो ।
एतं अरिया सेवन्ति एतं लोके अनामतं ॥”

ध्व गाथा 'दुकनिपाते' 'उपसाल्हक' जातके धइ तःगु दु ।

'उपसाल्हक' जरु नां जुया क्खिप्यद्वः व्यक्ति ध्वहे थासे उइधुंकल । लोके मृत्यु मजूगु थाय् अथवा इमशान मजूगु थाय् धयागु हे महु । गुम्ह पुद्गलयाके प्यंगू आर्यसत्ययात सीकेगुया कारण जुया च्वंगु सत्यज्ञान नं, कुशल धर्म नं, कर्पिन्त दुःख कष्ट मबीगु धयागु अहिंसा धर्म नं, शीलपालन यायेगु व इन्द्रिय दमन यायेगु धयागु संयम नं दया च्वनो । थुलि प्यंगू गुण दुम्ह पुद्गलयात बुद्ध, प्रत्येक बुद्ध, श्रावकपिसं सत्संगत याना विज्याइ । लोके थुलि प्यंगू गुण मृत्यु जुइ म्बागुया कारण जुया निम्ति अनामत धाःगु जुल ।

[थुगु धर्म देशना अनुसारं महापृथ्वीले प्राणीमृत्यु जुया लाश वां छ्वया मतनिगु थाय् महु धइगु अर्थ जुल]

आनन्द स्थविर सच्छि व नीदँया उमेरे थःगु आयु संस्कारयात सोया विज्यागु वखते आयु संस्कार फूगु भाव सीका "थनि न्हेन्हु त्वालं जि परिनिर्वाण जुइगु" धका (फुकसित) न्यंका विज्यात । उगु समाचार न्यना रोहिणी नदीया निगू तीरे च्वंपि मनूत मध्ये, थुखे वारी च्वंपि मनूतयेसं 'आनन्द स्थविरयात जिमिसं यक्व उपकार याना तयागु दु । जिमिगु थासे परिनिर्वाण जुया विज्याइ' धया च्वन । उखे पारी च्वंपिसं नं 'आनन्द स्थविरयात जिमिसं नं सेवा याना तयागु दु । उकिं जिमि थाय् परिनिर्वाण जुया विज्याइ' धया च्वन । आनन्द स्थविरं उगु खँ न्यना "निगू

तीरे च्वंपिसं नं जित उपकार याना तःगु दु । थूमिसं उपकार मया धाय् थाय् मडु । यदि थुखे परिनिर्वाण जूसा उखे च्वंपि धातुया निर्मित्ति थुखे ल्वाःपु याः वइ । उखे परिनिर्वाण जू वंसा नं, थुके च्वंपि उखे ल्वाः वनी । ल्वाःपु जूसां जिगु हे कारण ल्वाःपु जुइ, ल्वाःपु शान्त जूसां नं जिगु हे कारण शान्त जुइ” धका विचार याना— ‘थुखे च्वंपि नं, उखे च्वंपि न उपकारीपि खः । उकिं थुखे च्वंपि नं, उखे च्वंपि नं थः थः थासे हे मुना च्वं’ धका धइ विज्यात । अले न्हेन्हु दुखुनु खुसीया दथ्वी न्हेमा ताइगःसिमा प्रमाणं आकाशे थाहाँ वना मुलपत्ति थ्याना, फेतुना आपलं जनसमूहयात धर्म उपदेश बिया “जिगु शरीर दथ्वी पंम्हुया धातु निगू भाग जुया छगू भाग उखे पारी कुतुं वने माः छगू भाग थुखे कुतुं वने माः” धका अधिष्ठान याना विज्याना गथे फेतुगु खः, अथे हे विज्याना ‘तेजो कसिण’ ध्याने प्रवेश जुयेवं हे मिया ज्वाला थाहाँ वया शरीरया दथ्वी पंम्हुया धातु निगू भाग जुया छगू भाग थुखे कुतुं वल । छगू भाग उखे कुतुं वन । अथे धातु कुतुं वयेवं निगू तोरे मुना च्वंपि जनसमूहपि विलाप याना खवल । अथे विलाप याना ख्वःगु शब्दं पृथ्वी गर्जे जुइ थें गर्जे जुल । आनन्द स्थविर परिनिर्वाण जुया विलाप याःगु शब्द, भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जुया विज्यागु बखते विलाप याना ख्वःगु शब्द सोया नं तस्सकं करुणा चायापुस्ये च्वंगु शब्द जुया च्वन । मनूत प्यला तक ख्वःया विलाप यायां धया च्वन भगवान् बुद्धयागु पात्र-चीवर ज्वला विज्याइम्ह आनन्द स्थविर

(२२)

बिज्याना च्वंगु दतले जिमित भगवान्बुद्ध मदु सां नं, भगवान् बुद्ध दनीगु थें जिमितं सम्ठे जुया च्वना । थों जिमित वसपोल आनन्द स्थविर परिनिर्वाण जूगुलि भगवान्बुद्ध नं मदुगु थें जुया च्वन' धका ख्वःया बिनाप याना चाःचाः हिला दुःख ताया च्वन ।

तिस्स जङ्गले च्वनेगु न्ह्याइपु ताःगु व भगवान् लिहाँ बिज्यागु--

हानं शास्ता नं न्यना बिज्यात-- "तिस्स ! थुगु वन खण्डे चितुवा आदि जन्तुतयेगु शब्दं छ ग्या ला कि मग्ग्या ?" 'भगवान् शास्ता ! मग्ग्याना, वरू थुमिगु शब्दं न्यना जङ्गल-या आनन्द उत्पन्न जुया च्वं' धका धया ख्वीपूति गाथा द्वारा जङ्गलयागु गुण वर्णन याना बिज्यात । अनंलि भगवान् बुद्धं-- "तिस्स !" धका सःता बिज्यात " भन्ते भगवान् !" धका लिखः बिल । "जिपि लिहाँ वने, छ जिपि नाषं वेगु ला कि थन हे च्वनेगु ?" "भन्ते शास्ता ! जिमि उपाध्यायें भ्वना यंका बिज्यासा नाप हे वे, तोता थकूसा थन हे च्वने ।' भगवान् बुद्ध भिक्षुमङ्गलि नाप त्याहाँ बित्यात । श्रामणेर जङ्गले हे च्वनेगु इच्छा याःगु भाव सीका-- "तिस्स ! यदि छ थन हे च्वनेगु इच्छा दुसा, थन हे च्वं" धया सारिपुत्रस्थविर नं बिज्यात । तिस्सं बुद्ध व सङ्गपिन्त वन्दना याना अनहे च्वन । भगवान् बुद्ध सङ्ग भिक्षुमङ्ग जैत्तवन विहारे बिज्यात ।

समाय् भिक्षुपिनि खँ जूगु--

भिक्षुपिनि धर्म सभाले थथे खँ जुल "अहो ! आश्रय्य बनवासीतिस्स श्रामणेरं दुष्करगु चर्या यात । प्रतिसन्धि ग्रहण यासें निसें थःथितिपिस न्हेगू मङ्गल कार्ये नं न्यासः न्यासः भिक्षुपिन्त क्षीर भोजन हे दान यात । प्रव्रजित जूगु उ सबे नं बिहारया दुने बुद्ध प्रमुख भिक्षुसङ्घपिन्त न्हेन्हु तक क्षीर भोजन हे दान याकल । प्रव्रजित जुया च्यान्हु दुखुनु नं गांया दुने दुहाँ वंगु बखते निन्हुं हे द्वःछि काप धान सहित द्वःछिपू कम्बल प्राप्त यात । थथे थन च्वना आपालं लाभ-सत्कार उत्पन्न जुल । आः थन थुगु प्रकारया लाभ-सत्कार तोता जङ्गले वना त्वाकः बकःगु भोजनं जीविका याना च्वन । तिस्स श्रामणेरं आपालं दुष्करगु व्रत यात" धका प्रशंसा याना च्वन ।

भगवान बुद्ध विज्याना-- "भिक्षुपि ! आः जि वयागु बखते छिपि मुना छु खँ ल्हाना च्वना ?" "भन्ते ! जिमिसं थुगु खँ ल्हाना च्वना" धका बिन्ति वायेव ; "भिक्षुपि ! साभया विषये आचारणं यायेगु मार्ग मेगु हे, निर्वाण वनेनु विषये आचारण-यायेगु मार्ग मेगु हे । थथे आचारण वायेवं लाभ जुइ धका 'आरुप्रक' आदि 'धुतङ्ग' पालन याःम्ह भिक्षुया प्यंगू अप्पाय् दुर्गंतिया द्वार खुलम्-खुत्ता चाला च्वनी । निर्वाण वनीगु आचारण-याना उत्पन्न जूगु लाभ त्याग याना जङ्गले दुहाँ धर्म आपालं कीशित याःम्ह भिक्षु अरहत फल प्राप्त याना

काइ ।” थथे भगवान बुद्धं अनुसन्धि मिले याना धर्म देशना याना विज्यात ।

“अञ्जाहि लाभूपनिसा अञ्जा निब्बानगामिनी ।
एवंमेतं अभिञ्जाय भिक्खु बुद्धस्ससावको ।
सत्कारं नाभिनन्देय्य विवेक मनुब्रुह्ये ॥”

अर्थ— लाभ सत्कार प्राप्त ज्वीगु मार्ग मेगु हे, निर्वाण प्राप्त ज्वीगु मार्ग मेगु हे, भिक्षुपिसं बुद्धशासने थुगु कारण सीका, लाभ-सत्कार दय्केगु इच्छा मयासे एकान्तगु थासे वास याय्गु चर्या बृद्धि याना यंके फय्केमाः ।

थुगु गाथाले लाभ जुइगु लंपु मेगु हे, निर्वाण वनेगु लंपु मेगु हे । लाभ प्राप्त यायेगु इच्छा दुम्ह भिक्षु भतीचा अकुशल कर्म याइ । शरीरं बेकोगु आदि ज्या याइम्ह जुइ । गुगु बखते छगु मखु छगु बेकोगु ज्या य्मइ । उगु बखते लाभ सत्कार उत्पन्न जुइ, गथे क्षीर भोजन दुगु थले लहा बेमक्वेकुस्ये तप्यंक लहा दुत छोया थकाय्गु बखते क्षीर लहाते जक किना वइ । लहा चात्वीका थत काय्गु बखते क्षीर ग्वारा थाहाँ वइ । थव उपमा थें बेकोगु चित्त आश्रण यायेगु बखते लाभ सत्कार उत्पन्न जुइ । थुकथ लाभ सत्कार जगुयात अधार्मिक पूर्वक लाभ सत्कार जूगु धाइ । ‘उपधिसम्पदा’ पूर्ण जुया च्वनेगु, चीवर बाँलाक पुनेगु, बहुश्रुत दुम्ह जुइगु । जङ्गलया बिहारे च्वनेगु, थुकथ लाभ सत्कार जूगुयात धार्मिक पूर्वक लाभ जूगु धाइ । निर्वाणे वनेगु लंपुइ, बाँलाक वना च्वंम्ह भिक्षु, शरीरं याइगु ।

बेकीगु ज्यायात त्याग याये माः । कां, लाटा, पाक व ख्वात्र
मजूसां, कां, लाटा, पाक, व ख्वात्र थें जुया च्वनेमाः । छल्-
कपट यायेगु, हेकेगु ज्यां अलग्ग जुया च्वनेमाः ।

थये लाभ सत्कार जुइगु लेंपु व निर्वाण वनेगु लेंपु
निपूयात बांलाक सीका फुक्क सङ्गत व असङ्गत धर्मयात सीका
विज्याम्ह जुया बुद्ध धयागु नां प्राप्त जुया विज्याम्ह भगवान
बुद्धयागु उपदेश न्यनेगु ज्याया माध्यम जुया च्वंगु अर्थ नं
'ओवाद' अनुशासनयात न्यनेगुलि नं श्रावक धयागु नां जुया च्वपि
भिक्षुपिसं अधार्मिकं प्राप्त जूगु, चतुप्रत्यय द्वारा सत्कार याःगु
लाभयात प्रशन्न जुइ मजू । धार्मिक पूर्वक लाभ जूगु प्यंगू
प्रत्यय द्वारा पूजा सत्कार याःगुयात रोके मयायेगु । याकचा
च्वनेगु धयागु 'काय विवेक' समापत्ति च्यागू धयागु 'चित्त
विवेक', निर्वाण धयागु 'उपधिविवेक', ध्व स्वंगू विवेकयात बृद्धि
याना यंकेगुली कोशिश याये माः । उलि मध्ये 'काय विवेक'
जन समूह नाप अलग्ग जुया च्वनेगु । 'चित्त विवेक' क्लेशे भुले
जूगुलि अलग्ग जुया च्वनेगु । 'उपधि विवेक' सङ्कार धर्म
समूहं अलग्ग जुया च्वनेगु ।

'काय विवेक', 'चित्त विवेक'या आधार जुया च्वनी ।
'चित्त विवेक', 'उपधि विवेक'या आधार जुया च्वनी ।
युक्त्यं स्वंगू विवेकयात बृद्धि याना यंकेगु धयागु अर्थ भुले ।

वेदानाया अन्त्ये आपालं प्राणीपि श्रोतापत्ति आदि
फले र्यंगु जुल ।

आनन्दसेठया बाखं

पुत्ता मत्थी ति थुगु धर्मदेशना भगवान बुद्ध श्रावस्ति नगरे बिज्याना च्वंगु बखते आनन्दसेठया कारणे कना बिज्यागु जुल ।

श्रावस्ति नगरे आनन्द धयाम्ह सेठ पीगूकोटि धनया थुवा जुया नं तःसकं नुगःस्याम्ह जुया च्वन । उलि मच्छि धन दःसानं दान धर्म आदि छुं हे याइ मखुम्ह जुया च्वन । उम्ह सेठं बाच्छि छक थःधितिपिन्त मुंका थः काय् 'मूलसिरि' यात स्वंगू इले थथे उपदेश बिइगु जुया च्वन— "बाबु, थ्व पीगू कोटि धनयात 'आपाः' धका सम्फे जुइ मत्ये, थ्व थुलि दुगु धन खचं याय् मत्ये । न्हुगु धन कमाय् याय् माः । छतका छतका याना खचं यायां फुना वनी" धका थुकथं धाइगु—

अज्जननं खयं दिस्स उपचिकान्णञ्च आशयं ।

अज्जनञ्च सम्महारं पण्डितो अरमावसे ॥

अजः फुना वंगु खना, कूमिथां चा इं मुंकूगु खना, कस्ति हां स्वांयागु रस हया मुंकूगु स्वया पण्डित धयाम्ह नं थुकथं छे च्वनेमाः ।

उम्ह सेंठ थःगु तःतःगोगु न्यागः 'धन घः' थःकाय्यात
 मकंसे जमीने स्वयना धनयागु आधार कया 'कंजूस' चित्तं
 बुत्त बुला, मृत्यु जुया बन । उगु श्रावस्ति नगरया छगू
 'ध्वाखायागामे' द्वःच्छि पोत मुना च्वंगु जुल । अन छम्ह
 पोह्लेनीया गर्भे उम्ह सेंठ प्रतिसन्धि जू बन । जुजुं आनन्द-
 सेंठ मृत्यु जूगु खँ न्यना सेंठया काय् 'मूलसिरि' यात सःतके
 छ्वया 'सेंठपद' बिल । उगु गामे द्वःच्छि पोत छथो जुया ज्यामि
 ज्यां जीविका याना च्वं च्वन । उम्ह सेंठ गर्भे च्वं वसें निसे
 इमित ज्या चूमलात । प्वाः जाय्क नय्त छुं नं प्राप्त मजुल ।
 अनलि इमिसं "कीसं थौं ज्या याना नं जा छप्ये प्राप्त याय्
 मफुत कीगु दखी सुं 'अलक्षणम्ह' दत्त जुइमाः" धका मत्ती
 तथा इपि निध्वः जुल ।

अनलि छध्वःसिया ज्या दया बल, तर प्वाथे दुम्ह
 मिसा दुथाय् च्वंपि छध्वसिया घाःसा ज्या मदु । अले हानं
 इपि ज्या मदुपिनि दखी निगू भाग जुल । अबले नं प्वाथे दुम्ह
 मिसा लाः पाखे च्वंपिनि ज्या इ हे मदु । अले हानं ज्या
 मदुपि निध्वः जुल । थुगु रूपं गन तक व मिसाया परिवार
 अलग मजुनी । अन तक भाग बला हे यंकल । लिपा बुमिगु
 कुले 'अलक्षणम्ह' उत्पन्न जुल धका सीका गर्मिनी मिसायात
 पितना छबल ।

व मिसां गन तक मचा गर्भे च्वना च्वन, अन तक
 प्वाः जायक नय् मखंका दुःखं जीविका याना काय् बुइकल ।
 व मचाया स्था, सुति, मिसा, म्हाय्यं, म्हाय् व बहुतु थय् जागु

(२८)

यासे मडु । थुगु प्रकारं अङ्ग हीनम्ह पिशाच थें बिरूपम्ह
जुया च्वन । थथे जुल धका व मचा मांम्हं त्याग मयाः । थःगु
गर्भे च्वंम्ह मचायाके मां धयाम्हसिया स्नेह गुलि बःला ? व
मिनां मचायात दुःखं पालन-पोषण याना च्वन । व मचा
फोना जीविका याय् फुम्ह जुस्येंलि मन्यागु 'खोपडी' ल्हाते
तया— "बाबु, छंगुकारणं जि यक्व दुःख सीधुन । आः जि
छन्त लहि मफुत । थन देशे फोगितयत्त दान बीपि दु । अन
फोना जीविका या' धका त्वता छवल । व छें खापत्ति चा
ह्युःह्यु वना च्वंगु बखते न्हापा थः जन्म जूगु छें थ्यस्येंलि
न्हापायागु खें लुमना थःगु छें दुहां वन । व स्वंगू ध्वास्त्राय्
दुहां बंगु बखते तरु बयात सुना नं बास्ता मत । प्यंगूगु
ध्वास्त्राय् थ्यंबले 'मूलसिरि' सेंठया काय्पिसं खन । इपि ग्याना
धीलाय्दना ख्वल । अले सेंठया नोकरतयसं चाण्डाल दुष्ट
धया ब्वविया दाया कक्कुतिना धू द्यै तय् थंकल । भगवान
बुद्ध आनन्दस्थविर ल्यूल्यु तया भिक्षा बिज्यागु बखते अन
थ्यन । स्थविरयात स्वया विज्यात । आनन्दस्थविरं उगु कारण
बुद्धयाके न्यना बिज्यात । बुद्धं स्थविरयात उगु कारण कना
बिज्यात । अले 'मूलसिरि' सेंठयात सःतके बिल । उगु बखते अन
आपालं ममूत मुं वल । बुद्धं 'मूलसिरि' सेंठयात सःता— "सेंठ
छं थ्वयात म्हं स्युला ?" "भन्ते, मस्यु" धका बिम्ति यात ।
"थ्व् छं बौ आनन्दसेंठ खः" धया बिज्यात । सेंठयात पूर्ण रूपं
विश्वास जुइकेया लागि बुद्धं उम्ह दरिद्रयात "हे आनन्दसेंठ छं
काय् 'मूलसिरि' मसीक स्वयन्ता थकागु न्यागः धन धः गन धु ?

क्यना ब्यू' धका आज्ञा जुया बिज्यात । धन घः थुगु थुगु
थासे दु धका क्यन । अले 'मूलसरिसैठ' अतिकं प्रसन्न जुया
बुद्धया कारणे वन । थुगु घटनायात कया भगवान बुद्धं थये
धर्मदेशना आज्ञा जुया विज्यात--

“पुत्तामत्थि धनम्मत्थि इति बालो विहञ्जति ।
अत्ता हि अत्तनो नत्थि कुतो पुत्ता कुतो धनं ॥”

अर्थ-- जि काय् दु, जिके धन दु, धका चिन्तना
याना च्वंपि मूखं जनपिन्त दुःख जुइ । थःगु शरीर हे थःम्हं
धया थें मदु धास्येलि पुत्रादि धन गन दइ ।

जि काय्-म्हाय दु, जिके धन दु, धका मूखं काय्-
म्हाय्पिके आशक्त जुया च्वंगुलि न धने आशक्त जुया च्वंगुलि न
दुःख जुल । “जि काय्-म्हाय्पि नाश जुया वन” धका दुःखं पीडित
जुइका च्वनी । “थुजागु दुःख-कष्ट जुया च्वन” धका न पीर कया
च्वनी । धनसम्पत्ती आशक्त जुया च्वंगुलि नं दुःख जुइका च्वनी ।
जिगु धन फुना वन धका नं पीर कया च्वनी । थये खुगू आकारं
दुःख जुइका च्वनी । “काय्-म्हाय्पिन्त पालन-पोषण पाय्”
धका चाःन्हं, न्हि नं जल मार्ग, थल मार्ग वना अनेक प्रकारं
कोशिश याना च्वंम्हेसिया दुःख जुया च्वनी “धन उत्पन्न पाय्”
धका बुँ ज्या, व्यापार याना नं दुःख सिया च्वनी । थये दुःख कष्ट
स्यूम्हसिया थःहे थःगु आधार मदु धास्येली दुःखं पीडित जुइका
च्वंम्हसिनं थःत सुखी गनं पाय् फइ ? वर्तमान जन्मे हे थःगु
शरीर थःगु आधार मदु मरणासन्ने गोतुला च्वंम्हसिया

मरणान्तिक वेदनां शरीरे 'डाह' जुया च्वंम्हसित, थः सम्बन्ध दुपि बन्धु वर्गपि नाप बियोग जुइका थ्व क्वेंया पुञ्ज शरीर बिनाश जुया बनीगु मीका नं परलोकया निम्ति धाःसा मिखा तीसिना हानं थुगु लोकया निम्ति धाःसा मिखा चाय्का स्वया न्हि निक मोल्हुया न्हि स्वकः नया सुगन्ध बास वोगु स्वां आदि अलङ्कार याना हानं जन्म कार्छि नके, त्वंके याना च्वंगु शरीर नं, मित्रया रूपे वं दुःख शान्त याय्त असंमर्थं जुइगुलिं थःगु शरीर हे थःगु आधार मदु । काय्-म्ह्यायपिं व धन सम्पत्ति गनं आधार दइ ! काय्-म्ह्यायपिसं वा धन सम्पत्ति मरणासन्ने छु याइ ? आनन्द सेठं नं सुयात नं छुं मन्वूस्ये थः काय्या निम्ति धन घः स्वः थना तम्हसित आः मृत्यु जुइ न्ह्यः वा मृत्यु जुइगु समये थ्व दुःख वया च्वंम्हसित, काय्या भरोसा व धन घः या आधार गन दइ ? काय्-म्ह्यायपिसं वा धनं उगु दुःखयात गुकथं हःटेयाय् फइ ? थुकथं थ्व गाथाया अर्थ जुल ।

धर्म देशनाया अन्त्ये चय्प्यद्वः प्राणीपिन्त धर्म अवबोध जुल । धर्म देशना आपालं जनतापिन्त सार्थक जुल ।

चूलएकसाटक ब्राह्मणया बाखं

अभित्थरेथ कल्याणे ति थुगु धर्मं देशना भगवान् बुद्ध जेतवन महाविहारे बिज्याना च्वंगु बखते 'चूलएकसाटक' ब्राह्मणया कारणे कना बिज्यागु जुल ।

'विफस्सि' बुद्धया समये 'महाएकसाटक' धयाम्ह छम्ह ब्राह्मण दु । उम्ह ब्राह्मण थुगु समये श्रावस्ती नगरे 'चूलएकसाटक' धयाम्ह जुन । व ब्राह्मणया ब्वहले पाछायगु गा छपू दु । ब्राह्मणीया नं व हे छपू । निम्हसिया नं छपू जक गा जुया च्वन । पिने पिहां बनीगु बखते ब्राह्मण बा ब्राह्मणीया नं वहे गां न्येया वने माःगु जुल । छम्ह विहारे धर्मं श्रवण याय्त घोषणा याय्वं, ब्राह्मणं धाल- "भद्रे धर्मं श्रवण याय्त धर्मं घोषणा यात, छ न्हिनेवनेगु ला कि बहनी वनेगु ? न्येगु गा धाःसा छपू जक दु उकिं कीपि निम्हं छकलं वने मच्छि । थये धाय्वं ब्राह्मणी नं धाल- "स्वामि, जि न्हिने वने" धया गां न्येया वन । ब्राह्मण न्हिच्छि छे च्वना, बहनी बना भगवान् बुद्धया न्होने फेतुना धर्मं श्रवण याना च्वन । ब्राह्मणया धर्मं श्रवण याना च्व च्वं म्हुं छम्हं न्यागू प्रकाश्या प्रीति उत्पन्न जुल । भगवान् बुद्धमत पूजा

याय्गु श्रद्धा जुया, “यदि श्व गा दान बिल धाःसा ब्राह्मणायात नं, जित नं दइ मखु” धका मती लुल । थुकथं ब्राह्मणया छको दान बीगु चित्त उत्पन्न जुइ, लिपा हानं मात्सर्यं (नुगःस्यागु) चित्त उत्पन्न जुल । दान बीगु श्रद्धा चित्त छको उत्पन्न जूसा मात्सर्यं चित्त द्वःछिको उत्पन्न जुइगु । अथे जग्गुलि दान बीला मबीला’ धका चिन्तना यायां हे प्रथम याम बिते जुल । मध्यम याम ध्यान, तर अबले नं वं विइ मफुत्त । अन्तिम याम ध्यस्येलि वं चिन्तना यात, “जिगु श्रद्धा चित्त, व मात्सर्यं चित्त नापं ‘सङ्घर्ष’ या यां हे निगू याम बितय जुल । जिके श्व मात्सर्यं चित्त थथे हे बृद्धि जुया वन धाःसा जि प्यंगू अपाय नकं छ्यों ल्हने फइ मखु । (अथवा अपाय दुर्गति मुक्त जुइ मखु) जि श्व गा बी हे बिइ” । ब्राह्मणं मात्सर्यं चित्तयात पना श्रद्धाचित्तं न्ह्यः ब्वाका गा ज्वना भगवानबुद्धया श्री चरणे चढे याना “जि त्यात, जि त्यात” धका स्वक तक चीलाय दना हाल ।

प्रसेनजित कोशल जुजुं नं धर्म श्रवण या यां, उगु शब्द ताया, थः राजपुरुषपिन्त “ब्राह्मणं, छुकियात त्याकागु” धका न्यंके छवत । ब्राह्मणं थःगु मात्सर्यं चित्तयात त्याकागु खं जुजुयात कन । जुजुं मती तल— “ब्राह्मणं साःब याय् धाकुगु ज्या यात, श्वयात संग्रह याय् माः ।” थुकथं बिचाः याना जुजुं ब्राह्मणयात छज्वः गा बीके बिल । तर ब्राह्मणं उगु गा भगवानयात हे चढे यात । हानं निज्वः, प्यज्वः, च्याज्वः, णिलज्वः थथे दुग्घि, दुग्घि याना गा बीके बिल । ब्राह्मणं

नं उगु गा फुककं तथागतयात हे दान विल । अले हानं जुजुं
स्वीनिज्वः बीके विल । ब्राह्मणं अन लोक अपवादं बचे जुडत,
थःत छज्वः, ब्राह्मणीयात छज्वः जक कया स्वीज्वः तथागतयात
हे चढे यात । जुजुं नं ब्राह्मणं न्हेको तकं गा दान विल धाःसा
नं, हानं विइगु इच्छा याना च्वन । न्हापा 'महाएकसाटक
ब्राह्मणं 'स्वीप्यज्वः गा प्राप्त जूवले थःम्हं निज्वः जक काल ।
आः स्वीनिज्वः प्राप्त जू वले निज्वः जक काल । अले
जुजु स्वशी जुया थः मनूतयूत अह्ने यात । "हे भणे, थ्व
ब्राह्मणं दुष्करगु कार्य यात । दरवारे वना जिगु निपू
कम्बल कया हति" राजपुरुषपिसं नं आज्ञा अनुसारं कया
हल । ब्राह्मणयात लाख सू वंगु निपू कम्बल बीके विल ।
ब्राह्मणं मती तल । थ्व कम्बल जि प्रयोग याय् योग्य मजू ।
बुद्धशासनयात हे योग्य धका छपू गन्धकुटी भगवान् आराम
कया विज्याइगु थाय् इलां प्यना विल । छपू थःगु छेँ न्हिन्हि
भिक्षुसंघपिन्त भोजन याकिगु थासे इलां प्यन । अले जुजु
सन्ध्या इले विहारे वल । उगु कम्बल म्हसीका न्यन, भन्ते, थ्व
कम्बल सुनां पूजा याःगु ? एकसाटक ब्राह्मणं पूजा याःगु धका
धया विज्यायेव "ब्राह्मणं जि प्रसन्नगु थासे हे चढे यात"
धका धया जुजुं "प्यम्ह किसि, प्यम्ह सल, प्यद्वः दां, प्यम्ह
मिसा, प्यम्ह दासी, प्यम्ह पुरुष, आइस्ता वइगु प्यंगू गां," थुगु
प्रकारं न्हेथी याना 'सब्ब चतुवक' धयागु दान बीके विल ।

भिक्षुपिनि धर्मसभाय् खँ जुल । "अहो, ! आश्चर्य
चूलएकसाटकं याःगु कुशल कार्ये, मुहुर्त भरं हे 'सब्बचतुवक

(३४)

प्राप्त जुल ।

आः कुशल कर्म याःगुलि आःहे फल विल । थथे खँ लहाना चवन । भगवान बुद्ध बिज्याना भिक्षुपि, छिमि छु खं जुया च्वंगु" ? धका न्यना विज्यात । "भन्ते, फलानागु खँ" धया विन्ति यात । "भिक्षुपि" यदि थ्व चूलएकसाटक ब्राह्मणं प्रथम यामे दान बी फुगु जूसा 'सब्बसोलकं' धयागु प्राप्त याइगु खः । मध्यमयामे बी फुगु जूसा 'सब्बटुकं' धयागु लाभ याइगु खः । पच्छिमयामे दान व्युगुलि 'सब्बचतुक्क' जक लाभ जूल । उकि कुशल कर्म याइम्हसिनं न्हापां उत्पन्न जूगु चित्तयात हीन मयास्ये, उगु हे क्षणे दान याय्माः । प्यानुसे च्वंगु पुण्य याम्हसित प्यानुसे च्वंगु हे फल प्राप्त जुइ । उकि कुशल चित्त उत्पन्न जुइवं हे याय्माः" धका धया बिज्याना अनुसन्धि मिले याना धर्मदेशना याना बिज्यासे थुगु गाथा आज्ञा जुया विज्यात--

अभित्थरेथ कल्याणे पापा चित्तं निवारये
दग्धं हि करोतो पुञ्जं पार्ष्णि रमती मनो ॥

अर्थ-- याकनं याकनं कुशल कर्म या; पापं चित्त लिचीकीः प्यानुसे च्वंक पुण्य याय्बले मन पापे लगे जुइ ।

थन 'अभित्थरेथ' धयागु याकनं याकनं याय् माः धयागु अर्थ जूल । थ्व खँ निश्चय नं खः । गृहस्थोपिसं "सलाक भोजन आदि मध्ये छुं छग्गु कुशल कार्य याय् धका, मतो लुइवं मेपिसं मयानि बले हे" थःम्हं न्हापालाक याकनं याय्माः ।

प्रब्रजितपिसं नं उपाध्याययात याय्माःगु व्रतादि, मेपिन्त मौका
 मव्युसे, "जि हे न्हाप लाक याय्" धका याकनं याय् माः।
 'पापा चित्तं' धयागु काय दुश्चरित्र आदि, मभिगु कर्म नं
 अकुशल चित्त उत्पन्न जुइगु पाखें नं, फुक्क थासे अकुशल
 चित्तयात पने माः। 'दन्धं हि करोतो त्ति' धयागु 'गुम्हसिनं
 बीला, मबीला' "जिगु ज्या पूर्णं जुइला, मजुइला" धका
 भ्यातनाः दुगु मार्गं वंम्हं थें प्यानुस्ये च्वंगु कुशल कर्म याइ
 उम्हेसित एकसाटक ब्राह्मणयात थें द्वःलंद्वः मात्सर्यं चित्तं
 क्वत्यलेगु मौका प्राप्त याइ। अले वयागु मन पापे न्हाइपु
 ताइ। थ्व खं निश्चयनं खः। कुशल कर्म याइगु बखते मन
 कुशल्ले हे न्हाइपु ताइ। व कुशलकर्म अलग जुइ वले पापे
 मनकुके ज्दो।

गाथाया अवसाने आपालं श्रोतापत्ति फल आदि प्राप्त
 जुल।

Dhamma.Digital

क्वचाल

॥ नमोतस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ॥

च्यागू संवेग

हा ! योब्बना जरा अन्ता हा ! विनासा महड्ढना ।
हा ! संयोगा वियोगन्ता हा ! मतन्ता सजीवका ॥
हा ! उन्नता ओनतन्ता हा ! पिया सोक अन्तका ।
हा ! थोमनाविनिन्दन्ता हा ! दुक्खा सब्बसो सुखा ॥

चोम्हः— माले सयाडो महास्थविर

भावार्थे

अहो ! युवा जुया च्वंसां छन्हु बृढजुया वनी ।
अहो ! सम्पत्ति दःसांनं छन्हु विनाश जूवनी ॥
अहो ! मिले जुया च्वंपि जूसां छन्हु बाया वनी ।
अहो ! जीवित जूपिनं छन्हु मृत्यु जुया वनी ॥
अहो ! मानी घमण्डपिं जूसां घमण्ड तोधुली ।
अहो ! प्रेमं जाया च्वंसां शोकं छन्हु बाया वनी ॥
गुणी यशस्वी जूसां नं निन्दां मुक्त मजू खनी ।
लौकिक सुख न्ह्याक्व दःसां भय-दुखं मप्वं खनी ॥
वर्मा देश माण्डलेया प्रसिद्ध गुरू नं थुगु ।
महा संवेग कारक कना बिज्यागु धर्म थ्व ॥

पद्यकारक

धर्मरत्न शाक्य (त्रिशूली)

अनुवादिकाया मेमेगु सफू

- १) धम्मदित्रा थेरो
- २) लंकादीपुप्पति रसवाहिनी (प्रथम भाग)

अनुवादिकाया पाखें प्रकाशन जूगु सफू

- १) त्रिरत्न वन्दना प्रथम संस्करण व द्वितीय संस्करण
- २) बौद्ध शिक्षा
- ३) पालिपाठसिक्खावली

प्रकाशनया प्रतीक्षाय्

- १) लङ्कादीपुप्पति रसवाहिनी द्वितीय भाग व तृतीय भाग
- २) विशाखा चरित्र

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा केन्द्र

यशोधरा बौद्ध विद्यालय, गणमहाविहारे, धर्मकीर्ति व बुद्ध विहारे हप्ताय् छकः नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा ब्वंकेगु चालु जुया च्वंगु दु । छपिनि वा छिकिपिनि थः काय्-म्ह्याय्पि शिक्षितयाय् यःसा बौद्ध शिक्षा ब्वंका बिज्याहुँ, दिसं ।